

P9_TA(2023)0482

Młodzi naukowcy

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 grudnia 2023 r. w sprawie młodych naukowców (2023/2884(RSP))

(C/2024/4183)

Parlament Europejski,

- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 1 lipca 2020 r. pt. „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” (COM(2020)0274),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 30 września 2020 r. pt. „Nowa europejska przestrzeń badawcza na rzecz badań naukowych i innowacji” (COM(2020)0628),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 18 maja 2021 r. pt. „Globalne podejście do badań naukowych i innowacji – strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie” (COM(2021)0252),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 18 stycznia 2022 r. pt. „Europejska strategia na rzecz szkół wyższych” (COM(2022)0016),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 27 kwietnia 2022 r. pt. „Przyciąganie umiejętności i talentów do UE” (COM(2022)0657),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 17 stycznia 2023 r. pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” (COM(2023)0032),
- uwzględniając zalecenie Komisji z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie Europejskiej Karty Naukowca oraz Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych ⁽¹⁾,
- uwzględniając wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady dotyczącego europejskich ram mających na celu przyciągnięcie i zatrzymanie talentów w obszarze badań naukowych, innowacji i przedsiębiorczości w Europie (COM(2023)0436), w którym ustanawia się nowe europejskie ramy karier naukowych,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 1 grudnia 2020 r. w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej,
- uwzględniając program polityki w zakresie europejskiej przestrzeni badawczej na lata 2022–2024,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 28 maja 2021 r. pt. „Pogłębienie europejskiej przestrzeni badawczej: zapewnić naukowcom atrakcyjne i stabilne ścieżki kariery i warunki pracy oraz urzeczywistnić cyrkulację talentów”,
- uwzględniając zalecenie Rady (UE) 2021/2122 z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie ⁽²⁾,
- uwzględniając zaktualizowane zalecenie UNESCO z dnia 13 listopada 2017 r. w sprawie nauki i naukowców,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie rozwoju kariery i zwiększonej mobilności: europejskie partnerstwo na rzecz naukowców ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej na rzecz badań naukowych i innowacji ⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 listopada 2021 r. w sprawie Europejskiego obszaru edukacji: wspólne całościowe podejście ⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 75 z 22.3.2005, s. 67.

⁽²⁾ Dz.U. L 431 z 2.12.2021, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. C 87 E z 1.4.2010, s. 116.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 167.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 205 z 20.5.2022, s. 17.

- uwzględniając swoją rezolucję z 14 czerwca 2023 r. w sprawie wysokiej jakości staży w UE ⁽⁶⁾,
  - mając na uwadze pytanie do Komisji w sprawie młodych naukowców (O-000052/2023 – B9-0034/2023);
  - uwzględniając art. 136 ust. 5 i art. 132 ust. 2 Regulaminu,
  - uwzględniając projekt rezolucji Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii,
- A. mając na uwadze, że art. 179 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) wspiera swobodny przepływ naukowców w całej UE w ramach wzmocnienia jej bazy naukowej i technologicznej;
  - B. mając na uwadze, że art. 181 TFUE zobowiązuje UE i jej państwa członkowskie, by koordynowały swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak by zapewnić spójność polityk krajowych i polityki UE, a Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu promowania i wsparcia takiej koordynacji;
  - C. mając na uwadze, że art. 182 TFUE ustanawia wieloletni program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, uzupełniany środkami niezbędnymi do realizacji europejskiej przestrzeni badawczej (EPB), w tym działaniami wspierającymi szkolenie i mobilność naukowców;
  - D. mając na uwadze, że pełna realizacja EPB umożliwi swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii, co od dawna jest priorytetem Unii Europejskiej;
  - E. mając na uwadze, że w konkluzjach Rady z 28 maja 2021 r. odnotowano nasilający się trend niepewności zatrudnienia w środowisku akademickim, szczególnie w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych, co skutkuje utratą talentów i obniżeniem bezpieczeństwa zatrudnienia oraz wywiera szczególnie negatywny wpływ na młodych naukowców; mając na uwadze, że przyciąganie i zatrzymywanie talentów w Europie wymaga zwiększenia interoperacyjności i porównywalności karier naukowych przez opracowanie europejskich ram dotyczących naukowców oraz poprawę mobilności międzysektorowej między światem biznesu i nauki; mając na uwadze, że sojusze europejskich szkół wyższych mogłyby być wykorzystywane do pilotowania wspólnych procedur rekrutacyjnych i do wypracowywania najlepszych praktyk w dziedzinie szkoleń i rozwoju karier;
  - F. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej na rzecz badań naukowych i innowacji wskazano szereg problemów hamujących kariery młodych naukowców, w tym niepewność zatrudnienia; mając na uwadze, że istnieje znaczny rozdźwięk między rosnącą liczbą absolwentów studiów doktoranckich a niewielką liczbą stanowisk z perspektywą stałego zatrudnienia w publicznych systemach nauki, co utrudnia zatrzymywanie talentów;
  - G. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji pt. „Europejski program na rzecz umiejętności służący zrównoważonej konkurencyjności, sprawiedliwości społecznej i odporności” podkreślono, że badacze odgrywają czołową rolę w rozwoju nauki i innowacji oraz muszą posiadać określony zestaw umiejętności, od których zależy ich sukces zawodowy w środowisku akademickim i poza nim;
  - H. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” zwrócono uwagę na pułapkę niedoboru talentów w regionach UE dotkniętych niżem demograficznym, stagnacją odsetka osób z wyższym wykształceniem i znacznym odpływem osób młodych;
  - I. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji pt. „Przyciąganie umiejętności i talentów do UE” uznano, że UE musi stać się bardziej atrakcyjna dla talentów z całego świata, w tym dla młodych naukowców korzystających z mobilności;
  - J. mając na uwadze, że w komunikacie Komisji pt. „Globalne podejście do badań naukowych i innowacji – strategia Europy na rzecz współpracy międzynarodowej w zmieniającym się świecie” zwrócono uwagę na znaczenie dyplomacji naukowej, podkreślono, że UE powinna zachęcać badaczy i innowatorów do wnoszenia wkładu w światowe ekosystemy innowacji i korzystania z nich, oraz uznano, że UE powinna nadal promować współpracę w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, zwłaszcza poprzez programy szkoleń i mobilności naukowców, w szczególności działania „Maria Skłodowska-Curie”;

⁽⁶⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0239.

- K. mając na uwadze, że przez młodych naukowców ogólnie rozumie się osoby posiadające stopień doktorski lub równoważny, będące we wczesnych latach badań poddoktoranckich, oraz że wszelkie definicje młodych naukowców powinny opierać się na doświadczeniu naukowym, a nie na wieku; mając na uwadze, że definiowanie młodych naukowców na podstawie wieku mogłoby naruszać zasadę niedyskryminacji i nie odzwierciedlałoby różnych dróg życiowych, które mogą prowadzić do rozpoczęcia kariery naukowej; mając na uwadze, że nie uwzględniałoby to również niektórych niezbędnych przerw w karierach zawodowych młodych naukowców, np. urlopu macierzyńskiego, ojcowskiego czy rodzicielskiego, służby wojskowej, pracy poza nauką oraz długotrwałych chorób;
- L. mając na uwadze, że rodzaj dostępnego finansowania często decyduje o proporcji między umowami na czas określony a umowami na czas nieokreślony, szczególnie na szczeblu krajowym; mając na uwadze, że jeżeli znaczna większość finansowania, do którego uniwersytety mają dostęp, dotyczy projektów krótkoterminowych, wówczas przedłużane mogą być przede wszystkim tylko krótkoterminowe umowy projektowe, gdyż uniwersytetom trudno zaciągać długoterminowe zobowiązania finansowe bez wsparcia w postaci finansowania długoterminowego;
- M. mając na uwadze, że kryzys związany z COVID-19 negatywnie wpłynął na wielu młodych naukowców, których dotknęły gorsze warunki pracy, problemy z finansowaniem oraz ograniczenie dostępu do laboratoriów i innych niezbędnych obiektów; mając na uwadze, że w związku z tym mieli oni mniejsze możliwości, by ukończyć projekty, przygotować publikacje i zdobyć kwalifikacje wymagane do awansu zawodowego;
- N. mając na uwadze, że kobiety zajmują tylko 24 % najwyższych stanowisk w sektorze szkolnictwa wyższego w Unii Europejskiej i nadal są niedostatecznie reprezentowane wśród doktorantów w niektórych dziedzinach nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki, w tym technologii informacyjno-komunikacyjnych i inżynierii; mając na uwadze, że niewiele państw członkowskich wprowadziło przepisy dotyczące równości płci w dziedzinie badań naukowych i innowacji, a postępy w uwzględnianiu aspektu płci w krajowych programach badawczych są powolne;
- O. mając na uwadze, że UE pozostaje światowym liderem pod względem liczby naukowców – jej udział wynosi 23,5 % (dla porównania jest to 21,1 % w przypadku Chin i 16,2 % w przypadku USA) – jednak w Europie nie odnotowano znaczącego wzrostu liczby stałych stanowisk akademickich; mając na uwadze, że tylko niewielka część absolwentów studiów doktoranckich znajdzie stałą pracę na uczelni lub w badaniach publicznych, co zmusza młodych naukowców do rozwijania umiejętności transferowalnych i do odbywania niezbędnych szkoleń umożliwiających sukces zawodowy poza uczelnią;
- P. mając na uwadze, że wysoka inflacja cen towarów i usług, a także wzrost czynszów i oprocentowania kredytów hipotecznych pogłębiają kryzys kosztów utrzymania, który poważnie wpływa na młodych naukowców, szczególnie tych, którzy otrzymują niskie płace w niepewnych warunkach zatrudnienia; mając na uwadze, że aby awansować, młodzi naukowcy muszą wykonywać dużo nieodpłatnej pracy, przez co mają mniej możliwości znalezienia dodatkowych źródeł utrzymania;
- Q. mając na uwadze, że w rezolucji Parlamentu z 12 marca 2009 r. – w sprawie rozwoju kariery i zwiększonej mobilności: europejskie partnerstwo na rzecz naukowców – jest mowa o wielu kluczowych problemach, z którymi młodzi naukowcy mierzą się do dziś, co wskazuje, że od tego czasu poczyniono tylko niewielki postęp;
- R. mając na uwadze, że w rezolucji Parlamentu z 8 lipca 2021 r. w sprawie nowej EPB na rzecz badań naukowych i innowacji przedstawiono szereg zaleceń służących poprawie warunków kariery zawodowej i zwiększeniu udziału w unijnych programach badań naukowych i innowacji, w szczególności w odniesieniu do młodych naukowców i kobiet zajmujących się naukami przyrodniczymi, technologią, inżynierią i matematyką;
- S. mając na uwadze, że w rezolucji z 11 listopada 2021 r. w sprawie Europejskiego obszaru edukacji zwrócono uwagę, że istotne jest poszerzenie możliwości badawczych i szkoleniowych dla młodych naukowców w całej Europie, a także wzajemne uznawanie dyplomów i kwalifikacji, które mogą ułatwić mobilność zawodową;
- T. mając na uwadze, że nie osiągnięto jeszcze docelowego poziomu wydatków na badania i rozwój, wynoszącego 3 % unijnego produktu krajowego brutto (PKB), głównie ze względu na brak prywatnych inwestycji w tym zakresie, prowadzący do utrzymującego się niedoinwestowania nauki, badań i innowacji, co osłabia zdolność organizacji badawczych do oferowania atrakcyjnych perspektyw zawodowych;
- U. mając na uwadze, że termin „młodzi naukowcy” odnosi się nie do wieku naukowców, lecz do etapu ich kariery zawodowej, co w obecnej sytuacji oznacza, że wielu zainteresowanych naukowców nie można już uznać za młodych;

Warunki kariery i możliwości tworzenia sieci kontaktów

1. z zadowoleniem przyjmuje wnioski Komisji z lipca 2023 r. mające na celu zwiększenie atrakcyjności karier naukowych w UE, między innymi przez poszerzenie możliwości mobilności; przypomina, że poprawa warunków karier naukowych, szczególnie w przypadku młodych naukowców, jest jednym z głównych priorytetów programu polityki EPB na lata 2022–2024 i może rozstrzygnąć o tym, czy UE utrzyma swój status światowego lidera w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz nowych technologii;
2. z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie ustanowienia nowych europejskich ram kariery naukowej, w tym nowej karty naukowca i europejskich ram kompetencji dla naukowców (ResearchComp) w celu wspierania mobilności międzysektorowej, z uwzględnieniem platformy talentów EPB, a także centrum monitorowania karier w dziedzinie nauki i innowacji; podkreśla, że według niedawnych badań jakość danych dotyczących karier naukowych w Europie jest niewystarczająca do opracowania skutecznych polityk; wzywa Komisję, aby wykazywała się większą ambicją w odniesieniu do gromadzenia danych, zarówno pod względem jakości, jak i szybkości;
3. zauważa, że chociaż w ostatniej dekadzie w Europie znacznie wzrosła liczba naukowców, to jakość zatrudnienia spadła; wyraża zaniepokojenie, że brak stałych stanowisk, tendencja do zawierania umów na czas określony i na niepewnych warunkach, przestarzałe ramy prawne dotyczące zatrudnienia oraz brak instytucjonalnego wsparcia zawodowego dla naukowców na wczesnym etapie kariery mogą uniemożliwić im planowanie przyszłości i skłonić wielu z nich do przeprowadzki z Europy do państw trzecich, które oferują bardziej atrakcyjne i stabilne warunki dla talentów z całego świata; uważa, że tego rodzaju drenaż mózgowi poważnie zagraża osiągnięciu przez UE celu, jakim jest pozostanie światową potęgą naukową i innowacyjną, szczególnie pod względem najbardziej zaawansowanych czystych technologii energetycznych, głębokich technologii oraz technologii cyfrowych; przypomina, że ta utrata talentów stanowi również marnotrawstwo zasobów publicznych zainwestowanych na wszystkich etapach kształcenia młodych naukowców;
4. uważa, że unijną politykę przeciwdziałania drenażowi mózgowi wśród młodych naukowców należy prowadzić bardziej kompleksowo, nie tylko przez uznanie dowiedzionej wartości mobilności, lecz także przez rozważenie sposobów zatrzymywania i przyciągania talentów w państwach członkowskich i regionach najbardziej dotkniętych odpływem naukowców, przy jednoczesnym zobowiązaniu tych samych państw członkowskich do znacznie większych wysiłków na rzecz wspierania rozwoju zawodowego młodych naukowców;
5. ubolewa, że niektóre państwa członkowskie wykorzystują unijne finansowanie badań naukowych do tego, by kompensować obniżkę finansowania krajowego wynikającą z szerszych ograniczeń fiskalnych, a nie do tego, by osiągnąć dodatkowy, wyższy poziom doskonałości w swoich systemach akademickich;
6. uznaje, że młodzi naukowcy na etapie podoktoranckim i doktoranci mają te same liczne problemy i trudności, takie jak izolacja, niepewne umowy i brak bezpieczeństwa finansowego, a także poważne wyzwania dotyczące mobilności i awansu zawodowego; uważa, że kompleksowe ramy rozwiązywania problemów młodych naukowców powinny obejmować środki wspierające zarówno doktorantów, jak i naukowców na etapie podoktoranckim; ubolewa, że zbyt wielu doktorantów otrzymuje stypendia, które gwarantują tylko ograniczone zabezpieczenie społeczne, pomimo że charakter ich obowiązków wymaga wysokich kwalifikacji; zaznacza, że wprowadzenie mobilności jest korzystna dla rozwoju zawodowego naukowców i przyczynia się do poprawy jakości nauki na świecie, jednak może również stanowić poważne wyzwanie dla naukowców w życiu prywatnym;
7. zachęca uniwersytety i instytuty badawcze w Europie, aby oferowały bardziej atrakcyjne stanowiska doktoranckie i podoktoranckie, a w szczególności rozważyły podniesienie wynagrodzeń tam, gdzie są one obecnie zbyt niskie, by zapewnić naukowcom odpowiednią równowagę między życiem zawodowym i prywatnym oraz akceptowalny poziom życia, szczególnie w kontekście wysokiej inflacji i rosnących czynszów; zauważa, że młodym naukowcom w Europie należy umożliwić godne życie z wynagrodzeń, tak by wspierać swobodny wybór dziedziny badań i ich jak najwyższą jakość; wyraża głębokie zaniepokojenie sugestiami, zgodnie z którymi niektóre agencje finansujące badania naukowe mogą oczekiwać, że organizacje badawcze w swoich planach prac przeznaczają na pełny miesiąc realizacji projektu mniej niż ekwiwalent pełnego czasu pracy, co mogłoby prowadzić do tego, że dochody doktorantów byłyby de facto niższe od płacy minimalnej;
8. uznaje, że trzeba wzmocnić sieci kontaktów między stowarzyszeniami naukowców i uniwersytetami w całej UE, aby lepiej promować wspólne interesy młodych naukowców;

9. z zadowoleniem przyjmuje wydarzenie EU TalentOn i inne unijne inicjatywy mające promować tworzenie sieci kontaktów, widoczność oraz współpracę między młodymi naukowcami; uważa, że Komisja powinna skonsolidować takie inicjatywy i utworzyć specjalne linie finansowania, aby wspierać tworzenie sieci kontaktów wśród znacznie szerszego kręgu europejskich naukowców, przy czym udział młodych naukowców w takich inicjatywach UE powinien być normą, a nie wyjątkiem;

10. popiera doskonalenie programów mentorskich w celu kierowania młodych naukowców na różne ścieżki zawodowe, a także promowania mobilności pracowników naukowych w obrębie poszczególnych sektorów i między nimi; uważa, że młodzi naukowcy powinni mieć możliwość udziału w wysokiej jakości płatnych stażach w sektorach istotnych dla ich rozwoju zawodowego, co może poszerzyć i polepszyć ich perspektywy zawodowe;

11. apeluje o kompleksowe działania, aby zidentyfikować i usunąć bariery, które utrudniają swobodny przepływ naukowców, wiedzy naukowej i technologii w obrębie państw członkowskich, w całej Europie i poza nią; opowiada się za tym, by pełny zwrot kosztów relokacji stał się standardową praktyką w Europie; nalega, aby państwa członkowskie szczególnie starały się lepiej współpracować i dostosowywać procedury administracyjne, by ułatwić naukowcom przemieszczanie się po całej Unii z rodziną; podkreśla, że państwa członkowskie powinny starać się zmniejszać obciążenia administracyjne związane z rekrutacją młodych naukowców i odnawianiem ich umów;

12. uważa, że kariera akademicka młodych naukowców w naukach społecznych i humanistycznych jest szczególnie trudna ze względu na niższe wynagrodzenia i z reguły mniejsze finansowanie badań naukowych; stwierdza, że należy podjąć działania, aby kariera w naukach społecznych i humanistycznych oferowała podobne możliwości co kariera w naukach przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyce; wie, że w gospodarce europejskiej brakuje wysoko wykwalifikowanych pracowników specjalizujących się w naukach przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyce, przypomina jednak, że wiedza w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych również jest niezbędna dla funkcjonowania wolnej i otwartej gospodarki i społeczeństwa;

13. uważa, że rozwój nauki poprzez rygorystyczne badania powinien pozostać wartościowym celem samym w sobie; uważa, że w ramach rozwoju kariery młodzi naukowcy powinni móc skupiać się na badaniach podstawowych i niekoniecznie natychmiast opracowywać rozwiązania komercyjne i technologiczne; przypomina, że staże często są pierwszym doświadczeniem zawodowym danej osoby i mogą wyznaczać jej ścieżkę kariery; podkreśla w związku z tym, jak ważne jest, by ośrodki badawcze oferowały konkurencyjne wynagrodzenia i tym samym przyciągały utalentowanych młodych naukowców;

Finansowanie

14. podkreśla, że to przede wszystkim państwa członkowskie odpowiadają za wystarczające, trwałe finansowanie nauki, badań i innowacji ze środków publicznych; zauważa, że wszelkie działania Unii, między innymi poprzez program ramowy, tylko uzupełniają działania państw i nie mogą być odpowiedzią na wyzwania wynikające z niedoskonałej struktury systemów krajowych; nalega, aby państwa członkowskie zobowiązały się do ambitniejszego finansowania badań naukowych i innowacji oraz przeznaczały na te cele 3 % PKB, zgodnie z konkluzjami Rady z 1 grudnia 2020 r.; uważa, że aby było to możliwe, co najmniej 1,25 % PKB generowanego przez inwestycje powinno pochodzić ze środków publicznych; apeluje, by sektor publiczny i prywatny bardziej angażowały się w badania naukowe i innowacje, a także usprawniły mechanizmy współpracy i finansowania obejmujące oba te sektory, co jest konieczne, aby można było utrzymać potencjał UE pod względem globalnego przywództwa i sprostać niecierpiącym zwłoki wyzwaniom społecznym, oraz co przyniesie dalsze korzyści w postaci bardziej obiecujących długoterminowych perspektyw zawodowych dla młodych naukowców;

15. ubolewa, że wskaźnik powodzenia kluczowych systemów finansowania programu „Horyzont Europa”, w tym programów ukierunkowanych na rozwój kariery naukowej (są to w szczególności stypendia „Maria Skłodowska-Curie” i granty na rozpoczęcie kariery przyznawane przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych), jest zbyt niski, a większość projektów ocenianych jako doskonałe nie otrzymuje finansowania;

16. utrzymuje, że niefinansowanie wielu doskonałych i innowacyjnych projektów osłabi zdolność Europy do prowadzenia badań naukowych i tworzenia innowacji oraz może w znacznym stopniu zniechęcić utalentowanych młodych naukowców, którzy przeniosą się ze swoimi umiejętnościami do innych części świata;

17. uważa, że wyższy wskaźnik powodzenia mógłby okazać się szczególnie korzystny dla wnioskodawców z państw członkowskich o słabszej infrastrukturze badawczej i mniejszym wsparciu administracyjnym, którym najtrudniej jest uzyskać konkurencyjne unijne finansowanie;

18. ubolewa, że ani w projekcie unijnego budżetu na 2024 r., ani w proponowanym przeglądzie wieloletnich ram finansowych nie przewiduje się zwiększenia budżetu programu „Horyzont Europa”, co jest niezbędne, by można było poprawić wskaźnik powodzenia unijnego finansowania i uniknąć utraty talentów, do której dochodzi, gdy młodzi naukowcy kontynuują karierę zawodową poza Europą; apeluje o zwiększenie budżetu programu „Horyzont Europa” na tyle, by każdy podprogram mógł finansować co najmniej 50 % wszystkich projektów ocenionych jako doskonałe;

Mobilność i przenoszenie uprawnień

19. popiera zasadę mobilności między państwami członkowskimi i między sektorami jako jeden z fundamentów polityki i finansowania Unii w dziedzinie badań naukowych oraz jako główne narzędzie wspierania i podtrzymywania rozwoju młodych naukowców w Europie, co prowadzi do lepszych badań i lepszych perspektyw kariery;

20. zauważa, że niektóre z najbardziej prestiżowych unijnych systemów finansowania, w tym działania „Maria Skłodowska-Curie” i granty na rozpoczęcie kariery przyznawane przez Europejską Radę ds. Badań Naukowych, są ukierunkowane na rozwój kariery badawczej; podkreśla, jak ważne jest wykorzystywanie tych systemów do zachęcania naukowców, by wracali do Europy po studiach doktoranckich w państwie trzecim, co pozwoli przeciwdziałać drenażowi mózgow, który szkodzi europejskim systemom badawczym;

21. ubolewa, że Rada nie podjęła bardziej konkretnych kroków, aby zobowiązać wszystkie państwa członkowskie do usunięcia możliwych utrudnień dla mobilności młodych naukowców; odnotowuje pewne dobrowolne działania na rzecz lepszej harmonizacji, ale uważa, że przestarzałe i nieelastyczne przepisy krajowe nadal utrudniają przechodzenie między systemami akademickimi – np. w uznawaniu kwalifikacji akademickich występują trudności i opóźnienia, a naukowcom, którzy decydują się na mobilność transnarodową, grożą niepewne warunki zatrudnienia i utrata praw do zabezpieczenia społecznego;

22. z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę ERA4YOU i proponowaną platformę talentów EPB, która ma wspierać mobilność międzysektorową i poprawiać perspektywy młodych naukowców;

23. ostrzega, że samo zachęcanie młodych naukowców, by przechodzili z uczelni do innych sektorów, nie zwiększa atrakcyjności kariery naukowej; uważa, że poprawę ścieżek kariery akademickiej i zwiększenie mobilności międzysektorowej należy postrzegać jako dwa uzupełniające się cele, które ostatecznie mają umożliwić mobilność we wszystkich kierunkach, między innymi z przedsiębiorstw i administracji publicznej z powrotem do uniwersytetów i publicznych instytutów badawczych; podkreśla, że wspieranie młodych naukowców na wszystkich etapach ich kariery pomogłoby zatrzymać ich w systemie badawczym UE;

24. zwraca uwagę na duże różnice geograficzne pod względem atrakcyjności i trwałości karier naukowych, których nie udało się dotąd kompleksowo usunąć poprzez unijne finansowanie; uważa, że mobilność naukowców w Europie jest w dużej mierze jednokierunkowa (tj. z południa i wschodu na północ i zachód), a UE powinna dążyć do bardziej zrównoważonego obiegu zamkniętego naukowców między systemami akademickimi, by umożliwić przepływ talentów i przeciwdziałać drenażowi mózgow;

25. podkreśla utrzymujące się trudności w przenoszeniu uprawnień między krajami oraz między sektorami (publicznym i prywatnym) w jednym państwie członkowskim; utrzymuje, że usprawnienie przenoszenia uprawnień znacznie ułatwiłoby mobilność zawodową i zatrzymywanie młodych naukowców w Europie; zachęca Komisję, by rozważyła, jak można rozwiązać tę kwestię w ramach europejskich sojuszy szkół wyższych;

26. popiera plan Komisji, by na bazie ogólnoeuropejskiego funduszu emerytalnego dla naukowców (RESAVER) opracować nadrzędne ramy kariery naukowców, co pomoże lepiej promować mobilność transgraniczną i międzysektorową, oraz uważa, że należy podjąć dalsze działania, by fundusz RESAVER rzeczywiście służył naukowcom;

27. ubolewa, że procedury standaryzacji i uznawania dyplomów uniwersyteckich w różnych krajach bywają nadmiernie biurokratyczne i niespójne; uważa, że wzajemne uznawanie dyplomów to niezbędny warunek mobilności młodych naukowców i nie powinno wiązać się z nieuzasadnionymi obciążeniami administracyjnymi ani dużymi opóźnieniami, które mogą utrudniać mobilność i rekrutację;

28. podkreśla, że wszystkie te wyzwania są jeszcze większe w przypadku naukowców przybywających z państw trzecich do Unii; zauważa, że Unia i jej państwa członkowskie powinny dołożyć większych starań, aby naukowcom z państw trzecich łatwiej było spełniać wymogi wjazdu na terytorium Unii związane m.in. z wizami i ubezpieczeniem zdrowotnym; podkreśla, że jest to niezbędne, aby przyciągnąć do Europy więcej talentów;

Równowaga płci i dobre warunki życiowe

29. zauważa, że należy zintensyfikować działania, by zapewnić równość i równowagę płci w karierach naukowych; apeluje o zwiększenie różnorodności w badaniach naukowych, w szczególności poprzez zapewnianie i promowanie równości płci w oparciu o narzędzie na rzecz równouprawnienia płci w środowisku akademickim i badawczym; podkreśla, że należy podjąć szczególne działania, aby rozwiązać problem niedostatecznej reprezentacji kobiet w naukach przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyce;

30. wie, że kobiety stanowią zaledwie jedną trzecią naukowców i zajmują nieco ponad jedną czwartą stanowisk akademickich wysokiego szczebla, a dodatkowo nieproporcjonalnie wiele z nich jest zatrudnionych na podstawie umów o pracę w niepewnym wymiarze czasu i na niepewnych warunkach;

31. apeluje o wspólne zobowiązanie na szczeblu UE i w państwach członkowskich do zapewnienia, aby procesy rekrutacji i naboru były neutralne pod względem płci i wolne od jakichkolwiek uprzedzeń; zauważa, że program „Horyzont Europa” testuje obecnie anonimizację danych w niektórych projektach, aby ograniczyć stronniczość w ocenie;

32. zauważa, że młodzi naukowcy często muszą wykonywać dużo nieodpłatnej pracy, aby móc rozwijać karierę, przez co trudniej jest im znaleźć inne źródła dochodu poza systemem akademickim; uważa, że obecny kryzys kosztów utrzymania dodatkowo zagraża rentowności kariery naukowej i może zniechęcić niektórych najbardziej zdolnych młodych naukowców w Europie – zwłaszcza tych z uboższych środowisk lub mających obowiązki opiekuńcze – do dalszych badań naukowych;

33. krytykuje brak przejrzystości i właściwego uwzględniania osiągnięć w wielu zamkniętych procedurach akademickich, a także szerzenie się umów na prowadzenie badań za niską płacą, na niepewnych warunkach i w niepewnym wymiarze czasu; ubolewa, że wiele uniwersytetów publicznych wciąż jest dość zamkniętych dla kandydatów z zewnątrz; podkreśla, że ambicją EURAXESS jest, by wszystkie otwarte stanowiska w Europie publikowano w jednym miejscu, aby oferować naukowcom większe możliwości i gwarantować uczciwą konkurencję;

34. wyraża zaniepokojenie z powodu niedostatecznej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, stresu i złego stanu psychicznego wielu młodych naukowców, zwłaszcza tych, którzy musieli się mierzyć z izolacją i utratą finansowania podczas pandemii COVID-19; ubolewa, że pandemia była szczególnie trudna dla naukowców pełniących obowiązki opiekuńcze, wśród których nadal nieproporcjonalnie wiele to kobiety;

35. wzywa państwa członkowskie, by gwarantowały sprawiedliwe, przejrzyste procedury postępowania w przypadkach różnego rodzaju molestowania, nękania i nadużyć w systemach akademickich, co ma szczególnie wpływ na karierę początkujących naukowców, których sukces nadal w dużej mierze zależy od rekomendacji i opinii starszych pracowników akademickich;

Bariery w procesach finansowania i oceny

36. zachęca Komisję, by rozważyła, co można zrobić, aby unijne systemy finansowania były wolne od nierealistycznych oczekiwań i nieuzasadnionych przeszkód dla młodych naukowców, zwłaszcza tych aplikujących z krajów oferujących mniejsze wsparcie administracyjne;

37. popiera działania, które służą usprawnieniu i uproszczeniu procesów oceny, aby zmniejszyć stres i nadmiar pracy młodych naukowców oraz położyć większy nacisk na jakość, nie ilość, wniosków;

38. z zadowoleniem przyjmuje pieczęć doskonałości, która oferuje utalentowanym młodym naukowcom dodatkowe możliwości uzyskania unijnego finansowania tego samego projektu; uważa, że pieczęć doskonałości jest szczególnie potrzebna w świetle niskich wskaźników powodzenia pojedynczych dotacji z programu „Horyzont Europa” ze względu na niewystarczające środki na finansowanie większości projektów dotyczących badań naukowych i innowacji, które oceniono jako doskonałe;

Kolejne kroki

39. zauważa, że była komisarz Marija Gabriel wielokrotnie podkreślała, że należy poprawić warunki i zwiększyć możliwości zatrudnienia dla młodych naukowców w Europie; cieszy się, że podczas przesłuchania w Parlamencie komisarz Iliana Iwanowa zobowiązała się przyspieszyć rozpoczęte przez poprzedniczkę prace w tym kierunku i łączyć konsorcja, aby pomagać młodym naukowcom oraz wspierać sprawiedliwe wynagrodzenia i możliwości kariery;

40. wzywa Komisję, aby priorytetowo potraktowała centrum monitorowania karier – otwarty, ogólnoeuropejski system monitorowania i sprawozdawczości z rocznych postępów dotyczących ram i warunków zatrudnienia, w tym wynagrodzenia, zabezpieczenia społecznego, rodzajów umów i wysokości emerytur; zauważa, że wymaga to dalszych prac – w tym projektów pilotażowych – realizowanych bezpośrednio z podmiotami, które mają już dane na ten temat;

41. wzywa Radę, by szybko przyjęła i wdrożyła nowe inicjatywy, które zaproponowała Komisja, aby wspierać kariery naukowe i wzmocnić EPB, między innymi proponowane zalecenie Rady dotyczące nowej karty naukowca i europejskich ram kompetencji dla naukowców;

42. wzywa Komisję, by rozważyła, jak program ramowy może przyczynić się do zwiększenia różnorodności karier naukowych; szczególnie apeluje do Komisji, by opracowała scenariusze dotyczące wprowadzania pożądanych zmian w praktykach zatrudniania i zatrzymywania pracowników przez beneficjentów programu, i oceniła wykonalność tych scenariuszy w świetle nowych zasad finansowania i warunków umownych dla projektów programu ramowego; uważa, że w scenariuszach tych należy ocenić wykonalność europejskiej gwarancji oferowanej publicznym organizacjom badawczym, które zatrudniają kadrę naukową do realizacji projektów w ramach programu „Horyzont Europa” na podstawie umowy znacznie dłuższej niż czas trwania projektu; uważa, że w miarę możliwości Komisja powinna szukać sposobów wspierania nowych instytucjonalnych mechanizmów finansowania w ramach programu „Horyzont Europa”;

43. podkreśla, że UE i jej państwa członkowskie powinny prowadzić bardziej skoordynowane działania, aby rozwiązać problemy, z jakimi od dawna mierzą się młodzi naukowcy w Europie, ponieważ w ostatecznym rozrachunku pomoże to UE pozostać światowym liderem badań naukowych i innowacji oraz rozwijać nowe technologie w najistotniejszych dziedzinach; wzywa Komisję, by kierowała tymi procesami, aby istotnie poprawić dostęp do wysokiej jakości karier naukowych w całej EPB i tym samym zagwarantować wielokierunkową, odpowiednio zrównoważoną cyrkulację talentów; uważa, że kluczowe znaczenie ma zmobilizowanie do osiągnięcia tych celów wszystkich zainteresowanych stron, w tym organów krajowych, agencji finansujących, prywatnych fundacji i sektora prywatnego w ogóle, we współpracy z Parlamentem;

44. wzywa Komisję, by zapewniła pełny i aktywny udział organizacji reprezentujących interesy młodych naukowców w opracowywaniu strategii politycznych na rzecz poprawy sytuacji młodych naukowców;

45. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Komisji, Radzie oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.